

ความเครียดในงานและพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาล
ในโรงพยาบาลในภาคตะวันออก

แหม่มซ้อย สุนทรประเสริฐ

๒๒ ส.ค. ๒๕๖๕

160964

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน ๒๕๖๕

ISBN 974-616-725-1

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... /ม..... ทรงเรือพังงา..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)
..... 24..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี เดียววิเศษ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... /ม..... ทรงเรือพังงา..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)
..... 24..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ กนฉลาด)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรณี เดียววิเศษ)
..... 24..... กรรมการ
(ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... /ม..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีโดยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเรื่องสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณ คุณสิริลักษณ์ ดันชัยสวัสดิ์ เป็นอย่างสูงที่ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลทุกโรงพยาบาลที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอขอบคุณ คุณยุพา ริมคูสิต คุณจงกล ธัมปสาโท และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี และขอขอบคุณ พ่อ แม่ พี่ และน้อง ที่คอยให้กำลังใจ อย่างดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่อาจารย์ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ทุกท่าน และขอบแต่ พ่อ แม่ พี่ และน้อง ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้อย่างดีตลอดมา

แจ่มช้อย สุนทรประเสริฐ

39921477 : สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ : ความเครียดในงาน / พฤติกรรมเผชิญภาวะเครียด/ผู้บริหารทางการพยาบาล

แซมซ้อย สุนทรประเสริฐ: ความเครียดในงานและพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหาร
ทางการพยาบาล ในโรงพยาบาลในภาคตะวันออก (JOB STRESS AND COPING BEHAVIORS OF
NURSING ADMISTRATORS IN GOVERNMENT HOSPITALS IN EASTERN REGION) อาจารย์
ที่ปรึกษา : เรณา พงษ์เรืองพันธุ์; Ph.D., วรณี เดียวอิสเรศ Ph.D, 106 หน้า ISBN 974-616-725-1

-- การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดในงานและพฤติกรรมเผชิญ
ภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาลในโรงพยาบาลในภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร
ทางการพยาบาลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในภาคตะวันออก ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกศัลยกรรม อายุรกรรม
สูติกรรม กุมารเวชกรรม ผู้ป่วยนอก อุบัติเหตุและฉุกเฉิน ห้องผ่าตัด หออภิบาลผู้ป่วยหนัก จำนวน
136 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2
แบบสอบถามความเครียดในงานใช้แบบสอบถามมาตรฐาน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมเผชิญ
ภาวะเครียด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .85 และ .90 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย
ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (independent t-test)
และการวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว (oneway ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยความเครียดในงานโดยรวมของผู้บริหารทางการพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ
และพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาลอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นบางครั้ง
2. ระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มี
ขนาดแตกต่างกัน มีระดับความเครียดในงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ
พิจารณาารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันในด้านสุขภาพกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาลที่มีตำแหน่งทางการบริหารงาน
แตกต่างกัน มีความเครียดในงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
แตกต่างกัน แผนกที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความเครียดในงานไม่แตกต่างกัน
5. ผู้บริหารทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีขนาดแตกต่างกัน ตำแหน่ง
ทางการบริหารงานแตกต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียด
ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน
6. ผู้บริหารทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมเผชิญภาวะ
เครียดโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน ในด้านของการ
สนับสนุนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

39921477 : MAJOR : NURSING ADMINISTRATION

M.NS.(NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORD : JOB STRESS / COPING BEHAVIORS / NURSING ADMISTRATORS

CHAMCHOI SUNTORNPASERT: JOB STRESS AND COPING BEHAVIORS OF
NURSING ADMISTRATORS IN GOVERNMENT HOSPITALS IN EASTERN REGION.

ADVISORS: RANA PONGRUENGPHANT, Ph.D., WANNEE DEAWISARATE, Ph.D., 106 P
ISBN 974-616-725-1

The purpose of this research was to study the job stress and coping behaviors of nursing administrators. The sample consisted of 136 head nurses and assistant head nurses who worked in the surgical, medical, obstriatic, pediatric, OPD departments, emergency room, operation room and intensive care unit. The research instruments were the standardized questionnaires of job stress and coping behaviors of which their reliability coefficients were .85 and .90. The data were analyzed by using independent t-test and oneway ANOVA.

The major findings were as follows:

1. The mean scores of job stress of nursing administrators in all aspects were found at a low level and coping behaviors were rated occasionally done.
2. The mean scores of job stress of nursing administrators between regional hospitals and general hospitals were not significantly different at the .05 level. When considering each particular aspect, significant difference was found in the aspect of physical health ($p < .05$).
3. The mean scores of job stress of nursing administrators working in different positions were, as a whole, significantly different at the .05 level.
4. The mean scores of job stress of nursing administrators with different working experience and in different departments were not significantly different at the .05 level.
5. The mean scores of coping behaviors of nursing administrators working in different positions, with different working experience and in different departments were not significantly different at the .05 level.
6. There were no significant differences between those working in different departments and coping behaviors of nursing administrators. When considering each particular aspect, significant difference was found in the aspect of social support. ($p < .05$).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	5
แนวคิดและเหตุผลในการตั้งสมมติฐานในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	13
หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหอผู้ป่วย	13
แนวคิดเกี่ยวกับความเครียด	17
แนวคิดเกี่ยวกับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์	23
พฤติกรรมเผชิญภาวะเครียด	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34

บทที่

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	35
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
	สรุปผลการวิจัย	63
	อภิปรายผลการวิจัย	66
	ข้อเสนอแนะ	76
	บรรณานุกรม	78
	ภาคผนวก	91
	ภาคผนวก ก	92
	ภาคผนวก ข	97
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย	36
2	แสดงค่าจำนวนร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การอบรมทางการบริหาร ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ศาสนา	43
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านความรู้สึกรู้สึกหรือพฤติกรรม	45
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านสุขภาพกาย	47
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาล โดยรวมและจำแนกรายด้าน	48
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านการเผชิญปัญหา	49
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านการสนับสนุนของสังคม	50
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านการหลีกเลี่ยง	51
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการพยาบาล ด้านการผ่อนคลาย	52
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดโดยรวมและจำแนกตามรายด้าน	53
11	ผลการเปรียบเทียบระดับความเครียดในงานของผู้บริหารทางการพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป	53

12	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีตำแหน่งทางการบริหารงานแตกต่างกัน	54
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน	54
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน จำแนกเป็นรายด้าน	55
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน	55
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเครียดในงานของผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน จำแนกตามรายด้าน	56
17	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีขนาดแตกต่างกัน	57
18	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียด โดยรวมและรายด้านของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีตำแหน่งทางการบริหารงานแตกต่างกัน	57
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดโดยรวมของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน	58
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดจำแนกตามรายด้านของผู้บริหารทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน	59
21	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดของผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน	60
22	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดจำแนกตามรายด้านของผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน	61
23	การเปรียบเทียบพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดด้านการสนับสนุนของสังคมในผู้บริหารทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในแผนกที่แตกต่างกัน เป็นรายคู่	62

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 12

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University